

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN İLETİŞİM BECERİLERİ İLE ÖĞRENCİ BAĞLILIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN UNIVERSITY STUDENTS'
COMMUNICATION SKILLS AND STUDENTS' ENGAGEMENT

Merve ERGÜNEY* Nagihan TEPE**

Öz

Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri ile öğrenci bağlılıkları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırma ilişkisel araştırma modeli çerçevesinde yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubu Samsun Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerden uygun örnekleme yöntemi ile seçilen 300 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak "İletişim Becerileri Ölçeği" ile "Yükseköğretimde Öğrenci Bağlılığı Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bazı bulgular şunlardır; üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri ve öğrenci bağlılık düzeyleri ortalamanın üzerindedir. Öğrencilerin iletişim becerileri ile öğrenci bağlılıkları arasında ortalamaya yakın düzeyde, anlamlı ve pozitif yönlü ilişkiler tespit edilmiştir. 1. sınıf öğrencileri daha düşük düzeyde iletişim becerilerine sahipken 2. ve 3. sınıf öğrencilerinin iletişim becerilerinin daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Aileleri ile birlikte yaşayan öğrencilerin okula bağlılıklarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Cinsiyet ve anne-baba eğitim durumu ile öğrencilerin iletişim becerileri ve öğrenci bağlılıkları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Anahtar Kelime: İletişim Becerileri, Nicel Araştırma, Öğrenci Bağlılığı, Üniversite Öğrencileri.

Abstract

The aim of this study is to examine the relationship between university students' communication skills and their student engagement. The research was conducted within the framework of relational research model. The study group of the research consists of 300 students who were selected by convenient sampling method from the students studying at Samsun University. "Communication Skills Scale" and "Scale of Student Engagement in Higher Education" were used as data collection tools. Some of the findings obtained as a result of the research are as follows; Communication skills and student engagement levels of university students are above average. Significant and positive relationships were found between students' communication skills and their commitment to school at a level close to the average. While 1st year students have lower levels of communication skills, 2nd and 3rd year students have higher levels of communication skills. It was found that students living with their families had higher levels of student engagement. No significant difference was observed between gender and parental education level and students' communication skills and student engagement.

Keywords: Communication Skills, Quantitative Research, Student Engagement, University Students.

* Dr. Öğr. Üyesi, Samsun Üniversitesi, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, İletişim Tasarımı ve Yönetimi Bölümü, E-mail: merve.erguney@samsun.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-1397-5769

** Dr. Öğr. Üyesi, Samsun Üniversitesi, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, İletişim Tasarımı ve Yönetimi Bölümü, E-mail: nagihan.tepe@samsun.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-5923-435X

GİRİŞ

Sosyal bir varlık olan insanın, diğer insanlarla ilişkilerinin düzenlenmesinde önemli bir rol oynayan iletişim; bir dizi akademik çalışmanın konusu olmuştur. İletişim insanların çevreleriyle uyum içinde yaşaması, ihtiyaçlarını karşılaması, yaşamını sürdürmesi, sorunlarını çözmesi gibi pek çok ihtiyacın karşılanması bakımından hayati önem taşımaktadır. Bu nedenle insanların doğumdan ölüme kadar aile, toplum, okul ve meslek hayatlarında iletişim becerilerini kazanmaları gerekmektedir. İletişim becerisine sahip bireyler, karşılaştıkları problemlerle daha sağlıklı bir biçimde başa çıkabilmekte ve sosyal yaşamlarında daha başarılı olabilmektedirler. Öte yandan bireylerin içinde buldukları toplumla uyumlu halde yaşayabilmeleri, başarılı ve mutlu bir hayat sürdürebilmeleri, karşılaştıkları sorunları en uygun biçimde çözebilme yeteneklerine bağlıdır (Cüceloğlu, 2002).

Okullar insan ilişkilerinin ve dolayısıyla iletişimin yoğun olduğu ortamlardır. Okul ortamlarında öğrencilerin akranlarıyla, öğretmenleriyle ve eğitim-öğretimin diğer paydaşlarıyla sağlıklı iletişim kurabilmeleri, iletişim becerilerini etkin kullanabilmelerine bağlıdır. Bireylerin iletişim becerileri düzeylerinin belirlenmesi, sahip oldukları becerilerin daha da geliştirilmesi ile ilgili çalışmalar yapmak açısından oldukça önemlidir (Owen & Bugay, 2014, s. 51, 53). İnsanların ihtiyaçlarını karşılamak üzere kullandıkları farklı iletişim becerileri, onların davranış örüntülerini oluşturmaktadır (Ersanlı & Balcı, 2006, s. 7). Dolayısıyla okul yaşamı açısından düşünüldüğünde okuldaki davranış örüntülerini açıklayan öğrenci bağlılığına yönelik davranışların, iletişim becerileriyle ilişkili olabileceğini söylemek mümkündür. Axelson ve Flick'e (2010) göre öğrenci bağlılığı, öğrencilerin sınıflarıyla, üniversiteleriyle ve birbirleriyle ne kadar bağlantılı olduklarını ifade eden bir kavramdır. Coates (2007, akt. Bilir Koca vd., 2022) öğrenci bağlılığını, aktif öğrenme, eğitim etkinliklerine katılım, öğretmenlerle etkili bir iletişim, üniversite toplulukları tarafından kabul edilmiş hissetme gibi öğrenciliğin akademik ve akademik olmayan süreçlerini de kapsayan geniş bir bakış açısıyla tanımlamıştır. Bu süreçlerin temeli, iletişime dayanmaktadır. İletişim becerileri yüksek olan öğrenciler, sınıf ortamında akranlarıyla ve öğretmenleriyle etkileşime daha açık, derse ve okul etkinliklerine katılma konusunda daha girişken olma potansiyeline sahiptir.

Bu çalışma iletişim becerileri yüksek olan öğrencilerin, öğrenci bağlılığının daha yüksek olabileceği hipotezine dayanmaktadır. İlgili literatür incelendiğinde gerek iletişim becerileri gerekse öğrenci bağlılığı konusunun çeşitli değişkenlerle ilişkisini araştıran çok sayıda araştırmaya rastlamak mümkündür. Bununla beraber, iletişim becerileri ile öğrenci bağlılığı

arasındaki ilişkiyi inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmadan elde edilen bulguların ilgili literatüre katkıda bulunacağı umulmaktadır.

Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri ile öğrenci bağlılıkları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri ve öğrenci bağlılıkları ne düzeydedir?

Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri ve öğrenci bağlılıkları arasında anlamlı ilişkiler bulunmakta mıdır?

Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri ve öğrenci bağlılıkları onların kişisel bilgilerine (cinsiyet, sınıf, buldukları şehirde aileleri ile yaşama durumu ve anne-baba eğitim durumu) göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Bu çalışmanın literatür kısmında iletişim becerileri ve öğrenci bağlılığı kavramlarına ve bu kavramlarla ilişkili çalışmalara değinilmiştir. Ardından yöntem başlığı altında çalışmada kullanılan ilişkisel araştırma modeli tanıtılmış, evren-örneklem, veri toplama araçları, verilerin analizi hakkında bilgi verilmiş ve daha sonra bulgular ortaya konmuştur. Çalışmanın sonuç bölümünde ise çalışmadan elde edilen bulgular literatürdeki çalışmalar referans gösterilerek tartışılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

1. Kavramsal Çerçeve

Çalışmanın bu bölümünde, araştırma kapsamında ele alınan *iletişim becerileri* ve *öğrenci bağlılığı* kavramları ve bu kavramlarla ilgili literatüre yer verilecektir.

1.1. İletişim becerileri

İletişim, “fikir ve duyguları ifade etme veya insanlara bilgi verme etkinliği veya süreci” olarak tanımlanmaktadır (Oxford Learner's Dictionary, 2022). İletişimin unsurlarını; kaynak, hedef kişi veya kitle, mesaj ve kanal olarak belirtmek mümkündür. Kaynaktan gelen mesajın hedef kişi veya kişiler tarafından doğru olarak anlaşılması, iletişimde bulunan kişilerin anladıklarını ve anlaşıldıklarını hissetmeleri sağlıklı iletişim süreci ile gerçekleşebilir. Sağlıklı bir iletişim sürecinin gerçekleşebilmesi açısından iletişim becerileri oldukça önemlidir. İletişim becerisi, bireylerin iletildiği mesajları doğru bir şekilde kodlaması ve aktarması, aynı zamanda aldığı mesajları doğru şekilde anlamlandırmasını sağlayan etkili karşılık verme ve etkin dinleme becerilerinin tamamıdır (Deniz, 2003, s. 8).

Alan yazın incelendiğinde bireylerin iletişim becerilerinin geliştirilip geliştirilemeyeceğini açıklamak üzere birçok çalışma yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalarda, bireylere iletişim

becerileri ile eğitim verilmesi durumunda bu eğitimlerin iletişim beceri düzeylerini artırdığı ortaya çıkmıştır (Collingwood, 1971; DeCarlo & Mann, 1985; Marteau vd., 1991; Moorhead & Winefield, 1991). Bununla beraber iletişim becerilerinin, ilişki doyumu (Eğeci & Gençöz, 2006), yaşam doyumu (Demirdağ, 2022; Usta & Bilici, 2022), akademik başarı (Shan vd., 2014; Uygun & Arıkan, 2019), sosyal medya bağımlılığı (Aliusta vd., 2019) telefon bağımlılığı (Ayar & Gürkan, 2022; Cerit vd., 2018) internet bağımlılığı (Ansari vd., 2017; Sari & Karagun, 2020) sosyal etkileşim (Guillén-Chávez vd., 2021) sosyal medya kullanımı (Turgut vd., 2018) vb. çeşitli değişkenlerle ilişkisini açıklayan çok sayıda araştırma yapılmıştır. İletişim becerilerinin cinsiyet, yaş, öğrenim görülen program/bölüm, sınıf kademesi, ebeveynlerin eğitim düzeyi vb. değişkenlere göre açıklandığı çalışmalar da mevcuttur (Baykara Pehlivan, 2005; Black, 2000; Çetinkaya, 2011; Dilekman vd., 2010; Erigüç vd., 2013; Erözkan, 2005; Görmüş vd., 2013; Graf vd., 2017; Gülbahçe, 2010; Kılıcı vd., 2009; Owen & Bugay, 2014; Reed vd., 1999; Tozoğlu & Bayraktar, 2014; Yılmaz vd., 2011).

Yapılan araştırmalar sağlıklı bir iletişim ortamı ve iletişim becerilerinin yüksek olmasının birçok olumlu durumu da beraberinde getirdiğini göstermektedir. Guillén-Chávez ve arkadaşlarının (2021) çalışmasında öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmeleri durumunda sosyal etkileşimlerinin güçlendiği sonucuna varılmıştır. Güçlü (2001, s. 150), öğrencilerin dersi sevmesi, ders çalışma alışkanlığı kazanmasında öğretmen-öğrenci arasındaki iletişimin oldukça önemli olduğunu ileri sürmektedir. Erigüç ve arkadaşlarının (2013) çalışmasında iletişim becerileri yüksek olan öğrencilerin arkadaşlarıyla ilişkilerinin olumlu ve sakin olduğu ortaya çıkmıştır.

1.2. Öğrenci bağlılığı

Bireyin içinde bulunduğu aile, okul, işyeri gibi toplumsal gruplar içerisinde o gruba ait olma-birey olma dengesi “biz bilinci” ile oluşur. Biz bilinci; anlamlı, coşkulu ve sağlıklı bir hayatın temelini oluşturur (Cüceloğlu, 2002, s. 86). İşte bu biz olma bilinci bireyin içinde bulunduğu örgüte/kuruma olan bağlılığı ile yakından ilişkilidir. Bireylerin deneyimleri doğrultusunda içerisinde yer aldığı örgüte/kuruma karşı duyduğu bağ ya da örgütle/kurumla sağladığı ilişki, bağlılık olarak adlandırılmaktadır (Çınkır vd., 2021, s. 274). Bağlılık kavramı alan yazında önceleri daha çok örgüt ve çalışanlar açısından incelenmiştir. “Öğrenci bağlılığı” kavramı ise 1930'lardan beri tartışılmaktadır (Fargo & Mastrangelo, 2021, s. 253). Öğrenci bağlılığına yönelik tanım, genellikle öğrencilerin okula aidiyet duygusu ile ilgili psikolojik bir bileşen ile okul değerlerinin kabulü ve okul faaliyetlerine katılımı ile ilgili davranışsal bir bileşenle özdeşleştirilmektedir (Finn, 1993; Finn & Voelkl, 1993; Goodenow, 1993; Voelkl, 1996).

Öğrenci bağlılığı, öğrencilerin öğrenim gördükleri okul ile kurdukları bağ, özdeşim ya da duyuşsal tepkiler olarak tanımlanabilir (Çinkır vd., 2021, s.276).

Fredricks ve arkadaşları (2004, 62-63), öğrenci bağlılığının üç ayrı boyutu olduğunu öne sürmektedir:

Davranışsal bağlılık: Davranışsal olarak bağlı olan öğrenciler tipik olarak okula devam etme, okuldaki faaliyetlere dahil olma gibi davranışsal kurallara uyarlar.

Duygusal bağlılık: Duygusal olarak okula bağlılık duyan öğrenciler; okula ilgi duyar, okulda olmaktan zevk alır veya okula karşı aidiyet duygusu hisseder.

Bilişsel bağlılık: Bilişsel olarak okula bağlılık duyan öğrenciler, öğrenmelerine yatırım yapacak davranışlar sergiler.

Okula ve derslere devam etmek, okul çalışmaları ve ders dışı etkinliklere katılım durumları gibi faktörler, öğrencilerin okulla özdeşleşmelerini sağlayan olumlu davranışlardır. Öte yandan derse hazırlıksız gelme, ödevleri tamamlamamak, ders çalışmamak, okula karşı ilgisiz davranmak, kötü notlar almak ya da okuldan uzaklaştırma almak gibi davranışlar öğrencilerin okula ilgisizliğinin belirtileridir (Hashim & Sani, 2008, s. 23). Kuh'a göre (2003, s. 25; 2009, s. 5) okulla bağlılık duyan öğrenci eğitsel açıdan verimli faaliyetlerde bulunabilmektedir. Bu durum aynı zamanda öğrencilerin üniversiteden sonra üretken bir yaşamlarının olması için ihtiyaç duydukları becerilerin temelini oluşturur. Başka bir deyişle, bağlılık, sürekli öğrenme ve kişisel gelişim kapasitelerini artıran zihin ve duygu alışkanlıklarının geliştirilmesine yardımcı olmaktadır.

Öğrenci bağlılığını araştıran çalışmalara artan bir ilgi vardır. Bu ilginin nedeni öğrenci bağlılığının; düşük başarı, motivasyon eksikliği, okula karşı hoşnutsuzluk ve okul terkine karşı bir panzehir olarak görülmesidir (Fredricks vd., 2005, s. 305). İlgili literatür incelendiğinde öğrenci bağlılığı ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişkiyi araştıran birçok çalışma yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmaların büyük bir kısmı öğrenci bağlılığı ve akademik başarı arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalardan oluşmaktadır (Dotterer & Lowe, 2011; Heng, 2014; Kaya & Boyraz, 2021; Lei vd., 2018; Leksuwanakun vd., 2022; Tao vd., 2022). Bununla beraber, öğrenci bağlılığı ile okul ortamı (Finn & Voelkl, 1993; Wang & Holcombe, 2010; Yang vd., 2017); okuryazarlık becerileri (fen, matematik) (Willms, 2003) ailesel faktörler arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar (Descals-Tomás vd., 2021; Malczyk & Lawson, 2019) mevcuttur.

2. Yöntem

Bu araştırma; üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri ve öğrenci bağlılıkları arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmayı amaçladığından ilişkisel araştırma modeli ile tasarlanmıştır. Bu araştırmanın amacı neden-sonuç ilişkilerini ortaya çıkarmaktan ziyade değişkenler arası ilişkiyi tanımlamaktır (Lappe, 2000). İlişkisel araştırma modeli, iki veya daha fazla değişken arasındaki değişimin durumunu ve derecesini tespit etmeyi amaçlar (Fraenkel vd., 2012). Bu modelin temeli değişkenler arasındaki ilişkilere (Şimşek, 2012). Basitçe ifade etmek gerekirse ilişkisel araştırma modeli, bir değişkendeki artışın veya azalışın başka bir değişkendeki artışa veya azalmaya karşılık gelip gelmediğini inceler (Tan, 2014).

Bu araştırma için Samsun Üniversitesi Etik Kurulu tarafından 10.11.2022 tarihinde ve 2022/87 sayılı Karar ile etik kurul onayı verilmiştir.

2.1. Evren ve örneklem

Bu araştırmanın çalışma grubu Samsun Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Uygun örnekleme yöntemi ile belirlenen 300 öğrenci örneklem grubu olarak belirlenmiştir. Gönüllülük esasına göre doldurulan ölçek formlarından geçersiz, hatalı ve uç veri içeren 15 veri toplama aracı ayıklandıktan sonra 285 veri toplama aracı araştırma kapsamına dâhil edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %63'ünü kadın, %37'sini erkek öğrenciler oluşturmaktadır.

Aşağıda Tablo 1'de örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin cinsiyet, sınıf, buldukları şehirde aileleri ile yaşama durumu ve anne-baba eğitim durumuna göre dağılımlarına yer verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Kişisel Bilgileri

Değişken		N	%
Cinsiyet	Kadın	179	63
	Erkek	106	37
Sınıf	1. sınıf	109	39
	2. sınıf	63	22
	3. sınıf	62	21
	4. sınıf	51	18
Annenin eğitim durumu	Okuma yazma bilmiyor	16	6

	İlkokul mezunu	109	38
	Ortaokul mezunu	47	16
	Lise mezunu	75	26
	Üniversite mezunu	33	12
	Lisansüstü eğitim mezunu	5	2
Babanın eğitim durumu	Okuma yazma bilmiyor	4	1
	İlkokul mezunu	78	27
	Ortaokul mezunu	62	22
	Lise mezunu	70	24
	Üniversite mezunu	65	23
	Lisansüstü eğitim mezunu	6	2
Samsun'da aileniz ile birlikte mi yaşıyorsunuz?	Evet	116	41
	Hayır	169	59
Toplam		285	100

2.2. Veri toplama araçları

Araştırma kapsamında Owen ve Bugay (2014) tarafından geliştirilen “İletişim Becerileri Ölçeği” ile Çınkır ve arkadaşları (2021) tarafından geliştirilen “Yükseköğretimde Öğrenci Bağlılığı Ölçeği” kullanılmıştır. Ayrıca ölçekte öğrencilerin kişisel bilgilerinin yer aldığı bir bölüm bulunmaktadır. Kullanılan ölçekler için yazarlardan e-posta yoluyla kullanım izni alınmıştır. Hazırlanan veri toplama aracı öğrencilere Google Form aracılığıyla ulaştırılarak veriler toplanmıştır.

İletişim becerileri ölçeği; Owen ve Bugay (2014) tarafından geliştirilmiş olup; “hiçbir zaman” (1) ve “her zaman” (5) arasında değer alan 5’li Likert türündedir. Ölçek 4 alt boyut ve 25 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutları iletişim ilkeleri ve temel beceriler (10 madde), kendini ifade etme (4 madde), etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim (6 madde), ve iletişim kurmaya isteklilik (5 madde) şeklindedir. Ölçeğin Cronbach alfa kullanılarak hesaplanan güvenirlik katsayısı ,88 olarak verilmiştir.

Yükseköğretimde öğrenci bağlılığı ölçeği; Çınkır ve arkadaşları (2021) tarafından geliştirilmiş olup; 1 = hiç katılmıyorum ve 5 = tamamen katılıyorum arasında değer alan 5’li likert türünde,

tek boyut ve 14 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach alfa kullanılarak hesaplanan güvenilirlik katsayısı ,93 olarak verilmiştir.

2.3. Verilerin analizi

Öğrencilerin iletişim becerileri ve öğrenci bağlılıkları arasındaki ilişkiyi tespit etmek üzere pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Kişisel bilgilere göre değişkenler arasında anlamlı farklılık olup olmadığını tespit etmek için ise t-testi, Anova ve Kruskal Wallis analizleri uygulanmıştır.

3. Bulgular

Araştırmanın amacına uygun olarak ilk önce öğrencilerin iletişim becerileri ve öğrenci bağlılıkları durumlarının ne düzeyde olduğu incelenmiştir. Aşağıda Tablo 2’de bu değişkenler ve alt boyutlarına göre öğrencilerin durumları gösterilmiştir.

Tablo 2. Öğrenci Bağlılığı İle İletişim Becerilerinin Alt Boyutlara Göre İncelenmesi

Değişkenler	N	X	Ss	Min.	Max.
Öğrenci Bağlılığı (ÖB)	285	3.17	.87	1.00	5.00
İletişim Becerileri (İB)	285	3.88	.43	1.78	4.94
İletişim ilkeleri ve temel becerileri (İİTB)	285	4.03	.54	1.67	5.00
Kendini ifade etme (KİE)	285	3.69	.61	1.67	5.00
Etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim (EDSOİ)	285	3.97	.61	2.00	5.00
İletişim kurmaya isteklilik (İKİ)	285	3.97	.61	2.00	5.00

Öğrencilerin iletişim becerileri ve öğrenci bağlılığına ait puanlar incelendiğinde ortalamanın üzerinde bir düzeyde oldukları görülmektedir. İletişim becerilerinin alt boyutlarına göre ise *iletişim ilkeleri ve temel becerileri* boyutunda en yüksek puanlara sahip olduklarını söylemek mümkündür. Diğer boyutlara göre daha düşük olan boyutun ise *kendini ifade etme* boyutu olduğu söylenebilir. Bu sonuçlara göre öğrencilerin iletişim becerilerinin genel manada iyi olduğu ve öğrenci bağlılık düzeylerinin de yüksek olduğu ifade edilebilir.

Aşağıda Tablo 3’te öğrenci bağlılığı ve iletişim becerileri arasındaki ilişkiler yer almaktadır.

Tablo 3. Öğrenci Bağlılığı ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişkiler

İB	İİTM	KİE	EDSOİ	İKİ	OB
----	------	-----	-------	-----	----

İB	1	.66**	.71**	.76**	.75**	.22**
İİTB		1	.20**	.33**	.19**	.12**
KİE			1	.43**	.73**	.16**
EDSOİ				1	.49**	.19**
İKİ					1	.17**
ÖB						1

**p<.01

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin öğrenci bağlılığı ve iletişim becerileri arasında ortalamaya yakın düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı ilişki ($r = .22$, $p < .01$) tespit edildiği görülmektedir. Başka bir anlatımla öğrencilerin iletişim becerileri arttığında öğrenci bağlılıklarının arttığı ifade edilebilir. Bu durum, kendini daha rahat ifade eden, diğerlerini anlama becerisini sahip olan, iletişim kurmaya istekli öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversiteye bağlılıklarının daha yüksek olması şeklinde yorumlanabilir. Bu bağlamda öğrencilerin iletişim becerilerini arttırarak onların öğrenci bağlılıklarının artırılabilceğini söylemek mümkündür.

Aşağıda Tablo 4a'da öğrenci bağlılığının cinsiyet ve aileleri ile birlikte yaşama durumlarına göre incelenmesine ilişkin t-testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4a. Öğrenci Bağlılığının Cinsiyet ve Aileleri ile Birlikte Yaşama Durumlarına Göre İncelenmesi

Değişken	Gruplar	N	X	Ss	t	Sd	p
Cinsiyet	Kadın	179	3.23	.81	1.55	283	.12
	Erkek	106	3.07	.96			
Aile ile birlikte yaşama durumu	Evet	116	3.30	.89	2.03	283	.04
	Hayır	169	3.09	.85			

Tablo 4a'ya göre öğrenci bağlılığı, öğrencilerin aileleri ile birlikte yaşama durumlarına göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p = .00$). Öğrenim gördükleri şehirde aileleri ile birlikte yaşayan öğrencilerin öğrenci bağlılık puanları daha yüksek çıkmıştır. Aileleri ile birlikte yaşama durumunun öğrencilere büyük bir destek ve güven sağladığını söylemek mümkündür. Ayrıca öğrenim gördüğü üniversitede tek başına olmayan öğrenciler yemek, barınma gibi temel ihtiyaçları düşünmek durumunda kalmayıp kendilerini daha rahat hissedebilirler. Bu sebeplerin

öğrencilerin sadece eğitim öğretim hayatına odaklanarak öğrenci bağlılık düzeyini arttırdığını söylemek mümkündür.

Aşağıda Tablo 4b’de öğrencilerin iletişim becerilerinin cinsiyet ve aileleri ile birlikte yaşama durumlarına göre incelenmesine ilişkin t-testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4b. Öğrencilerin İletişim Becerilerinin Cinsiyet ve Aileleri ile Birlikte Yaşama Durumlarına Göre İncelenmesi

Değişken	Gruplar	N	X	Ss	t	Sd	p
Cinsiyet	Kadın	179	3.91	.38	1.56	283	.11
	Erkek	106	3.83	.49			
Aile ile birlikte yaşama durumu	Evet	116	3.86	.46	-.71	283	.47
	Hayır	169	3.89	.41			

Öğrencilerin cinsiyet ve aileleri ile birlikte yaşama durumlarına göre iletişim becerilerinin incelendiği Tablo 4b’ye göre her iki değişken ile de öğrencilerin iletişim becerileri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Başka bir anlatımla öğrencilerin iletişim becerileri onların cinsiyetine ya da öğrenim gördükleri üniversitede aileleri ile birlikte yaşama durumlarına göre değişmemektedir. Kadın ve erkek öğrencilerin her iki değişken için de puanları birbirine yakın ve ortalamanın üzerindedir. Benzer şekilde aileleri ile birlikte yaşayan ve yaşamayan öğrencilerin de hem iletişim becerileri hem de öğrenci bağlılık puanları birbirine yakın olup ortalamanın üzerinde tespit edilmiştir.

Tablo 5a. Öğrenci Bağlılığının Sınıf Değişkenine Göre İncelenmesi

Değişkenler	N	X	Ss	F	df	p
1. sınıf	109	3.23	.76	1.55	3	.20
2. sınıf	63	3.31	.78			
3.sınıf	62	3.05	.97			
4.sınıf	51	3.03	1.03			

Yukarıda Tablo5a’da öğrenci bağlılığının sınıf değişkenine göre incelenmesine ilişkin Anova testi sonuçları incelendiğinde anlamlı bir farklılık tespit edilmediği görülmektedir. Başka bir

anlatımla sınıf düzeyi fark etmeksizin öğrenci bağlılığı puanları birbirine yakın ve ortalamanın üzerinde tespit edilmiştir.

Aşağıda Tablo 5b’de öğrencilerin iletişim becerilerinin sınıf değişkenine göre incelenmesine ilişkin Anova testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 5b. Öğrencilerin İletişim Becerilerinin Sınıf Değişkenine Göre İncelenmesi

Değişkenler	N	X	Ss	F	df	p
1. sınıf	109	3.79	.46	3.05	3	.02
2. sınıf	63	3.98	.41			
3.sınıf	62	3.94	.43			
4.sınıf	51	3.87	.36			

Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf değişkenine göre iletişim becerilerinin incelenmesine ilişkin Tablo 5b incelendiğinde öğrencilerin iletişim becerilerinin sınıf değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir ($p = .02$). Sınıf düzeylerine göre ortalama puanlar incelendiğinde 2. ve 3. sınıflara devam eden öğrencilerin iletişim becerilerinin yüksek olduğu 1. sınıfların ise diğerlerine göre daha düşük iletişim becerilerine sahip olduğunu söylemek mümkündür. Üniversitede öğrenim görmeye henüz yeni başlayan 1. sınıf öğrencileri için yeni bir ortama girmek, çevresiyle iletişim kurmaya çalışmak ve üniversiteyi tanımak gibi faktörlerin iletişim becerilerine ait ortalama puanı etkileyebileceğini söylemek mümkündür.

Aşağıda Tablo 6a ve 6b’de öğrenci bağlılığı ve iletişim becerilerinin anne ve baba eğitim durumlarına göre incelenmesine ilişkin Kruskal-Wallis testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 6a. Öğrenci Bağlılığı ve İletişim Becerilerinin Anne Eğitim Durumlarına Göre İncelenmesi

Değişken	Gruplar	N	Sıra ort.	sd	X ²	p
Öğrenci bağlılığı	Okuma yazma bilmiyor	16	129.25	5	8.07	.15
	İlkokul mezunu	109	154.35			
	Ortaokul mezunu	47	118.16			
	Lise mezunu	75	150.03			
	Üniversite mezunu	33	130.83			
	Lisansüstü eğitim mezunu	5	148.00			

İletişim becerileri	Okuma yazma bilmiyor	16	134.91	5	5.99	.30
	İlkokul mezunu	109	155.22			
	Ortaokul mezunu	47	129.43			
	Lise mezunu	75	137.85			
	Üniversite mezunu	33	131.44			
	Lisansüstü eğitim mezunu	5	183.70			

Tablo 6b. Öğrenci Bağlılığı ve İletişim Becerilerinin Baba Eğitim Durumlarına Göre İncelenmesi

Değişken	Gruplar	N	Sıra ort.	sd	X ²	p
Öğrenci bağlılığı	Okuma yazma bilmiyor	4	178.50	5	7.61	.17
	İlkokul mezunu	78	158.85			
	Ortaokul mezunu	62	134.85			
	Lise mezunu	70	138.58			
	Üniversite mezunu	65	130.35			
	Lisansüstü eğitim mezunu	6	186.08			
İletişim becerileri	Okuma yazma bilmiyor	4	132.50	5	2.31	.80
	İlkokul mezunu	78	145.42			
	Ortaokul mezunu	62	134.05			
	Lise mezunu	70	145.74			
	Üniversite mezunu	65	142.69			
	Lisansüstü eğitim mezunu	6	182.42			

Tablo 6a ve Tablo 6b incelendiğinde öğrencilerin anne ve baba eğitim durumları ile öğrenci bağlılığı ve iletişim becerileri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Başka bir anlatımla öğrencilerin öğrenci bağlılıkları ya da iletişim becerilerine ilişkin puanlar anne ya da baba eğitim durumları fark etmeksizin birbirine yakın olarak hesaplanmıştır.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri ve öğrenci bağlılıkları arasındaki ilişkilerin araştırıldığı, ayrıca bazı kişisel değişkenlere göre bu durumların farklılık gösterip göstermediğini incelemeyi amaçlayan bu araştırmanın sonuçları aşağıda özetlenmiştir:

Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri ve öğrenci bağlılık düzeyleri ortalamanın üzerindedir. İletişim becerilerinin alt boyutlarına göre değerlendirildiğinde ise öğrencilerin, iletişim ilkeleri ve temel becerileri boyutunda diğer boyutlara göre daha yüksek düzeyde becerilere sahip oldukları görülmüştür. Öğrencilerin iletişim becerileri ile öğrenci bağlılıkları arasında ortalamaya yakın düzeyde, anlamlı ve pozitif yönlü ilişkiler tespit edilmiştir. İletişim becerileri arttığında öğrencilerin öğrenci bağlılıklarının artacağını söylemek mümkündür.

Öğrencilerin iletişim becerilerinin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre farklılaştığı, 1. sınıf öğrencileri daha düşük düzeyde iletişim becerilerine sahipken 2. ve 3. sınıf öğrencilerinin iletişim becerilerinin daha iyi olduğu görülmüştür. Alanyazında öğrencilerin iletişim becerilerinin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre değişkenlik gösterip göstermediğine dair farklı sonuçlarla karşılaşmak mümkündür. Erözkan (2005), Dilekmen ve arkadaşları (2010) ile Görmüş ve arkadaşlarının (2013) çalışmalarında öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre iletişim becerileri arasında bir farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır. Bununla beraber, Gülbahçe (2010) ve Baykara Pehlivan'ın (2005) çalışmalarında öğrencilerin sınıf seviyesi yükseldikçe iletişim becerilerinin de arttığı tespit edilmiştir.

Öğrencilerin öğrenci bağlılıkları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Bununla beraber, Voelkl'nin (1996), Osterman'ın (2000) ve Arastaman'ın (2009) çalışmalarında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre okula daha yüksek düzeyde bağlılık duyduğu ortaya çıkmıştır.

Öğrencilerin iletişim becerileri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Bu konuda alan yazında farklı sonuçlarla karşılaşmak mümkündür. Çalışmaların bir kısmında, kadınların erkeklere göre daha yüksek düzeyde iletişim becerilerine sahip olduğu (Black, 2000; Çetinkaya, 2011; Graf vd., 2017; Kılıcıgil vd., 2009; Owen & Bugay, 2014; Reed vd., 1999; Yılmaz vd., 2011) bir kısmında ise (Dilekman vd., 2010; Erözkan, 2005; Görmüş vd., 2013; Gülbahçe, 2010; Tozoğlu & Bayraktar, 2014) iletişim becerileri ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır.

Anne-baba eğitim durumu ile öğrencilerin öğrenci bağlılıkları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Arastaman'ın (2009) çalışmasında ise annenin eğitim durumu düşük olan

öğrencilerin öğrenci bağlılıkları, annenin eğitim durumu daha yüksek olan öğrencilere göre daha yüksek iken; babanın eğitim durumu ile öğrenci bağlılığı arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bununla beraber yurt dışındaki çalışmalarda aile eğitim durumu arttıkça öğrenci bağlılığının da arttığını gösteren çalışmalar mevcuttur. Örneğin Davis-Kean (2005), Fullarton, (2002) ile Finn ve Voelkl'nin (1993) çalışmalarında aile eğitim durumu ile öğrenci bağlılığı arasında pozitif yönlü doğrusal bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Anne-baba eğitim durumu ile öğrencilerin iletişim becerileri arasında da anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Literatürde benzer sonuçlara rastlamak mümkündür. Çetinkaya (2011) ile Erigüç ve arkadaşlarının (2013) çalışmalarında da iletişim becerileri ile anne ve babanın eğitim durumu değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Öğrencilerin öğrenci bağlılıkları ise öğrenim gördükleri şehirde aileleri ile birlikte yaşama durumuna göre farklılaşmaktadır. Aileleri ile birlikte yaşayan öğrencilerin öğrenci bağlılıklarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

ÖNERİLER

Öğrencilerin üniversiteye başladıkları ilk dönem daha nitelikli ve uzun soluklu planlanmış oryantasyon faaliyetleri gerçekleştirilmesi daha kolay uyum sağlamalarına yardımcı olabilir. Ayrıca öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmek için gerek bireysel gerekse örgütsel faaliyetler düzenlenerek hem iletişim becerileri hem de dolaylı olarak öğrenci bağlılığı artırılabilir. Örneğin üniversitelerde öğrenci toplulukları gibi örgütsel yapılar, öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmeleri ve öğrenci bağlılığını artırmaları için fırsatlar sunabilir. Bu gruplar, öğrencilerin ilgi duydukları alanlarda kendilerini geliştirmelerine, yeni insanlarla tanışmalarına ve sosyal ağlarını genişletmelerine yardımcı olabilir. Bu faaliyetlerin nasıl olması, neleri içermesi gibi birtakım durumların tespit edilebilmesi için öğrenci görüşlerinin incelendiği çalışmalar gerçekleştirilebilir.

Ayrıca bundan sonra iletişim becerileri ve öğrenci bağlılığına yönelik yapılacak olan araştırmalarda nitel araştırma yöntemleri kullanılabilir. Bu kapsamda derinlemesine görüşme, odak grup, soru formu yoluyla elde edilen veriler de kullanılarak veri çeşitlemesi yapılması faydalı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Aliusta, Z., Akmanlar, Z., & Gökkaya, F. (2019). The relationship between communication skills and social media addiction among university students. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 20(Special Issue 1), 10. <https://doi.org/10.5455/apd.302644847>
- Ansari, H., Mohammadpoorasl, A., Shahedifar, N., Sahebihagh, M. H., Fakhari, A., & Hajizadeh, M. (2017). Internet addiction and interpersonal communication skills among high school students in Tabriz, Iran. *Iranian Journal of Psychiatry and Behavioral Sciences*, 11(2). <https://doi.org/10.5812/ijpbs.4778>
- Arastaman, G. (2009). Lise birinci sınıf öğrencilerinin okula bağlılık (school engagement) durumlarına ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 102-112.
- Axelson, R. D., & Flick, A. (2010). Defining student engagement. *Change: The Magazine of Higher Learning*, 43(1), 38-43. <https://doi.org/10.1080/00091383.2011.533096>
- Ayar, D., & Gürkan, K. P. (2022). The effect of nursing students' smartphone addiction and phubbing behaviors on communication skill. *CIN: Computers, Informatics, Nursing*, 40(4), 230-235. <https://doi.org/10.1097/CIN.0000000000000834>
- Baykara P. K. (2005). Öğretmen adaylarının iletişim becerisi algıları üzerine bir çalışma. *İlköğretim Online*, 4(2), 17-24.
- Bilir Ko. B., Karadağ, E., & Çekiç, O. (2022). Yükseköğretim öğrenci bağlılığı ölçeği'nin türkçe'ye uyarlanması: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 1-19. <https://doi.org/10.32329/uad.981691>
- Black, K. A. (2000). Gender differences in adolescents' behavior during conflict resolution tasks with best friends. *Adolescence*, 35(139), 499-512.
- Cerit, B., Çıtak Bilgin, N., & Ak, B. (2018). Relationship between smartphone addiction of nursing department students and their communication skills. *Contemporary Nurse*, 54(4-5), 532-542. <https://doi.org/10.1080/10376178.2018.1448291>
- Collingwood, T. R. (1971). Retention and retraining of interpersonal communication skills. *Journal of Clinical Psychology*, 27(2), 294-296. [https://doi.org/10.1002/1097-4679\(197104\)27:2<294::AID-JCLP2270270246>3.0.CO;2-S](https://doi.org/10.1002/1097-4679(197104)27:2<294::AID-JCLP2270270246>3.0.CO;2-S)
- Cüceloğlu, D. (2002). *İletişim donanımları* (65. bs). Remzi Kitabevi.
- Çetinkaya, Z. (2011). Türkçe öğretmen adaylarının iletişim becerilerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(2), 567-576.
- Çınkır, Ş., Kurum, G., & Yıldız, S. (2021). Yükseköğretimde öğrenci bağlılığı ölçeği: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*. <https://doi.org/10.30703/cije.717825>
- Davis-Kean, P. E. (2005). The influence of parent education and family income on child achievement: the indirect role of parental expectations and the home environment.

- Journal of Family Psychology*, 19(2), 294-304. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.19.2.294>
- DeCarlo, J. J., & Mann, W. C. (1985). The effectiveness of verbal versus activity groups in improving self-perceptions of interpersonal communication skills. *The American Journal of Occupational Therapy*, 39(1), 20-27. <https://doi.org/10.5014/ajot.39.1.20>
- Demirdağ, S. (2022). Examining life satisfaction and communication skills of university students as the predictors of their motivation. *Yuksekogretim Dergisi*, 12(1), 51-60. <https://doi.org/10.2399/yod.20.707231>
- Deniz, İ. (2003). *İletişim becerileri eğitiminin ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin iletişim becerisi düzeylerine etkisi* (YÖK Tez Merkezi, Yüksek Lisans). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Descals-Tomás, A., Rocabert-Beut, E., Abellán-Roselló, L., Gómez-Artiga, A., & Doménech-Betoret, F. (2021). Influence of teacher and family support on university student motivation and engagement. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(5), 2606. <https://doi.org/10.3390/ijerph18052606>
- Dilekman, M., Başcı, Z., & Bektaş, F. (2010). Eğitim fakültesi öğrencilerinin iletişim becerileri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(2), 223-231.
- Dotterer, A. M., & Lowe, K. (2011). Classroom context, school engagement, and academic achievement in early adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 40(12), 1649-1660. <https://doi.org/10.1007/s10964-011-9647-5>
- Eğeci, İ. S., & Gençöz, T. (2006). Factors associated with relationship satisfaction: importance of communication skills. *Contemporary Family Therapy*, 28(3), 383-391. <https://doi.org/10.1007/s10591-006-9010-2>
- Erigüç, G., Şener, T., & Eriş, H. (2013). İletişim becerilerinin değerlendirilmesi: bir meslek yüksekokulu öğrencileri örneği. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 16(1), 45-65.
- Erözkan, A. (2005). Üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerini etkileyen faktörler. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22, 135-150.
- Ersanlı, K., & Balcı, S. (2006). İletişim becerileri envanterinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikolojik Duruşma ve Rehberlik Dergisi*, 2(10), 7-12.
- Fargo, H. M., & Mastrangelo, A. (2021). Mapping the student engagement journey: understanding & envisioning the library's role. *College & Undergraduate Libraries*, 28(3-4), 253-272. <https://doi.org/10.1080/10691316.2021.1969713>
- Finn, J. D. (1993). *School engagement & students at risk*. National Center for Education Statistics.
- Finn, J. D., & Voelkl, K. E. (1993). School characteristics related to student engagement. *The Journal of Negro Education*, 62(3), 249. <https://doi.org/10.2307/2295464>
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education* (8th ed). McGraw-Hill Humanities/Social Sciences/Languages.

- Fredricks, J. A., Blumenfeld, P. C., & Paris, A. H. (2004). School engagement: potential of the concept, state of the evidence. *Review of Educational Research*, 74(1), 59-109. <https://doi.org/10.3102/00346543074001059>
- Fredricks, J. A., Blumenfeld, P., Friedel, J., & Paris, A. (2005). School engagement. İçinde K. A. Moore & L. H. Lippman (Ed.), *What do children need to flourish?* (C. 3, ss. 305-321). Springer US. https://doi.org/10.1007/0-387-23823-9_19
- Fullarton, S. (2002). *Student engagement with school: Individual and school-level influences*. ACER. https://research.acer.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?article=1030&context=lsay_research
- Goodenow, C. (1993). The psychological sense of school membership among adolescents: Scale development and educational correlates. *Psychology in the Schools*, 30(1), 79-90. [https://doi.org/10.1002/1520-6807\(199301\)30:1<79::AID-PITS2310300113>3.0.CO;2-X](https://doi.org/10.1002/1520-6807(199301)30:1<79::AID-PITS2310300113>3.0.CO;2-X)
- Görmüş, A. Ş., Aydın, S., & Ergin, G. (2013). Examining communication skills of business administration department students within the context of sex roles. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 109-128. <https://doi.org/10.5578/JSS.6357>
- Graf, J., Smolka, R., Simoes, E., Zipfel, S., Junne, F., Holderried, F., Wosnik, A., Doherty, A. M., Menzel, K., & Herrmann-Werner, A. (2017). Communication skills of medical students during the osce: gender-specific differences in a longitudinal trend study. *BMC Medical Education*, 17(1), 75. <https://doi.org/10.1186/s12909-017-0913-4>
- Guillén-Chávez, S. R., Carcausto, W., Quispe-Cutipa, W. A., Mazzi-Huaycucho, V., & Rengifo-Lozano, R. A. (2021). Communication skills and social interaction in university students from Lima. *Propósitos y Representaciones*, 9(SPE1). <https://doi.org/10.20511/pyr2021.v9nSPE1.895>
- Güçlü, N. (2001). *İletişim*. Nobel Yayıncılık.
- Gülbağçe, Ö. (2010). K.K. Eğitim fakültesi öğrencilerinin iletişim becerilerinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(2), Article 2.
- Hashim, R., & Sani, A. M. (2008). A confirmatory factor analysis of a newly integrated multidimensional school engagement scale. *Malaysian Journal of Learning and Instruction*, 5.
- Heng, K. (2014). The relationships between student engagement and the academic achievement of first-year university students in cambodia. *The Asia-Pacific Education Researcher*, 23(2), 179-189. <https://doi.org/10.1007/s40299-013-0095-8>
- Kaya, M., & Boyraz, C. (2021). Akademik başarı ve okul bağlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi: bir meta analiz çalışması. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. <https://doi.org/10.17556/erziefd.731656>
- Kılıcıgil, E., Bilir, P., Özdiñç, Ö., Erođlu, K., & Erođlu, B. (2009). İki farklı üniversitenin beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerilerinin değerlendirilmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(1), 19-28.

- Kuh, G. D. (2003). What we're learning about student engagement from nsse: benchmarks for effective educational practices. *Change: The Magazine of Higher Learning*, 35(2), 24-32. <https://doi.org/10.1080/00091380309604090>
- Kuh, G. D. (2009). The national survey of student engagement: conceptual and empirical foundations. *New Directions for Institutional Research*, 2009(141), 5-20. <https://doi.org/10.1002/ir.283>
- Lappe, J. M. (2000). Taking the mystery out of research: descriptive correlational design. *Orthopaedic Nursing*, 19(2), 81.
- Lei, H., Cui, Y., & Zhou, W. (2018). Relationships between student engagement and academic achievement: a meta-analysis. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 46(3), 517-528. <https://doi.org/10.2224/sbp.7054>
- Leksuwanakun, S., Dangprapai, Y., & Wangsaturaka, D. (2022). Student engagement in organising extracurricular activities: does it matter to academic achievement? *Medical Teacher*, 1-7. <https://doi.org/10.1080/0142159X.2022.2128733>
- Malczyk, B. R., & Lawson, H. A. (2019). Family focused strategies for student engagement. *Preventing School Failure: Alternative Education for Children and Youth*, 63(3), 211-219. <https://doi.org/10.1080/1045988X.2019.1565752>
- Marteau, T. M., Humphrey, C., Matoon, G., Kidd, J., Lloyd, M., & Horder, J. (1991). Factors influencing the communication skills of first-year clinical medical students. *Medical Education*, 25(2), 127-134. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2923.1991.tb00038.x>
- Moorhead, R., & Winefield, H. (1991). Teaching counselling skills to fourth-year medical students: a dilemma concerning goals. *Family Practice*, 8(4), 343-346. <https://doi.org/10.1093/fampra/8.4.343>
- Osterman, K. F. (2000). Students' need for belonging in the school community. *Review of Educational Research*, 70(3), 323-367. <https://doi.org/10.3102/00346543070003323>
- Owen, F., & Bugay, A. (2014). İletişim becerileri ölçeği'nin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 51-64.
- Oxford Learners Dictionary. (2022). *Communication*. <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/communication?q=communication>
- Reed, V. A., McLeod, K., & McAllister, L. (1999). Importance of selected communication skills for talking with peers and teachers: adolescents' opinions. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools*, 30(1), 32-49. <https://doi.org/10.1044/0161-1461.3001.32>
- Sari, S., & Karagun, E. (2020). The effect of sports on children's internet addiction, optimism and communication skills. *International Journal Of Applied Exercise Physiology*, 9(11), 157-166.
- Shan, S., Li, C., Shi, J., Wang, L., & Cai, H. (2014). Impact of effective communication, achievement sharing and positive classroom environments on learning performance:

- impact on learning performance. *Systems Research and Behavioral Science*, 31(3), 471-482. <https://doi.org/10.1002/sres.2285>
- Şimşek, A. (2012). Araştırma modelleri. İçinde A. Şimşek (Ed.), *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Anadolu Üniversitesi Web-Ofset Tesisleri.
- Tan, L. (2014). Correlational study. İçinde W. F. Thompson (Ed.), *Music in the social and behavioral sciences: An encyclopedia* (ss. 269-271). SAGE Publications.
- Tao, Y., Meng, Y., Gao, Z., & Yang, X. (2022). Perceived teacher support, student engagement, and academic achievement: A meta-analysis. *Educational Psychology*, 42(4), 401-420. <https://doi.org/10.1080/01443410.2022.2033168>
- Tozoğlu, E., & Bayraktar, G. (2014). Effects of sports on communication skills: a research on teacher candidates. *Research on Humanities and Social Sciences*, 4(2), 68-74.
- Turgut, M., Mut, S., & Kutlu, G. (2018). Sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinin iletişim becerileri ile sosyal medya kullanımları arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *İşletme Bilimi Dergisi*, 185-205. <https://doi.org/10.22139/jobs.361049>
- Usta, S., & Bilici, G. (2022). İletişim becerileri ve yaşam doyumunu arasındaki ilişkinin üniversite öğrencileri üzerinden incelenmesi. *Journal*, 8(2), 269-282.
- Uygun, K., & Arıkan, A. (2019). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 8(4), 2256-2281.
- Voelkl, K. E. (1996). Measuring students' identification with school. *Educational and Psychological Measurement*, 56(5), 760-770. <https://doi.org/10.1177/0013164496056005003>
- Wang, M.-T., & Holcombe, R. (2010). Adolescents' perceptions of school environment, engagement, and academic achievement in middle school. *American Educational Research Journal*, 47(3), 633-662. <https://doi.org/10.3102/0002831209361209>
- Willms, J. D. (2003). *Student engagement at school a sense of belonging and participation results from pisa 2000* (Engagement and Literacy Skills). OECD.
- Yang, G., Badri, M., Al Rashedi, A., Almazroui, K., Qalyoubi, R., & Nai, P. (2017). The effects of classroom and school environments on student engagement: the case of high school students in abu dhabi public schools. *Compare: A Journal of Comparative and International Education*, 47(2), 223-239. <https://doi.org/10.1080/03057925.2016.1230833>
- Yılmaz, M., Kumcagız, H., Balcı-Celik, S., & Eren, Z. (2011). Investigating communication skill of university students with respect to early maladaptive schemas. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 30, 968-972. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.10.188>